

RANDVOORWAARDEN

Kallo komt steeds meer onder druk te staan. De kleine deelgemeente van Beveren ligt geprangd tussen de dokken van de Waaslandhaven en de haven van Antwerpen, de expresweg en de grote ring rond Antwerpen. De oprukkende industrialisatie van de haven transformeerde het polderlandschap in een uitgestrekte zandmassa.

PLAATS Omgeving Kallo, 9120 Beveren

BOUWHEER Gemeentebestuur Beveren

OPDRACHT OPEN OPROEP Volledige studieopdracht voor het opmaken van een ontwikkelings- en beeldkwaliteitsplan voor de open ruimte van Kallo

ONTWERPTEAMS

- TV Proap LDA | Wit bvba | Idroesse spa | Arcoveneto srl, Outgaarden (*laureaat*)
- Robbrecht & Daem architecten, Gent
- Nero, Gent
- Vista Landscape and Urban Design, Amsterdam
- Stijlgroep Landschap en Stedelijke Ruimte, Rotterdam

BUDGET NVT

PROCEDURE 2006-2007 **UITVOERING** 2007-2008

Toch heeft het dorp langs de Schelde nog de nodige levenskwaliteiten en kan het bogen op een rijke geschiedenis. Getuige hiervan is het 16de-eeuwse Fort van Liefkenshoek (Fort Sint-Marie), eertijds gebouwd ter bescherming tegen de Spanjaarden en vandaag een beschermd monument en landschap. Rond het dorp is ook nog de zogenaamde Groene Ring bewaard gebleven, een natuurgebied met de eeuwenoude Melkader, een gekanaliseerd krekengebied.

De gemeente Beveren wil de leefbaarheid van Kallo voor de toekomst verzekeren en zocht via de Open Oproep een ontwerper voor het uitwerken van een ontwikkelings- en beeldkwaliteitsplan voor de open ruimte van het dorp. Een belangrijke aanleiding en strategisch element in de vraagstelling is de geluidswal die er rond het dorp moet komen.

Het bestaande landschap

Bij het Rotterdamse bureau Stijlgroep Landschap en Stedelijke Ruimte doet de wal zich voor als een tweede ringstructuur, in een poging op te gaan in het bestaande wegenlandschap. Niet het dorp vormt het epicentrum van deze ring, wel het oude fort, als ware de nieuwe geluidswal de voor de hand liggende uitbreiding van de fortwallen. De doorwerking van dit radicaal letterlijke idee in het volledige plan biedt evenwel te weinig antwoorden op de ware noden van Kallo.

Ook Robbrecht & Daem gingen uit van de bestaande omgeving. De haven is voor hen niet enkel een bedreiging voor de leefbaarheid van Kallo, maar ook een landschappelijk gegeven. De verzande polders dienden als inspiratiebron. Door het talud uit te voeren in zand, vinden ze een manier om om te gaan met de immense zandbalans en wordt de geluidswal natuurlijk deel van het opgespoten zandlandschap. Deze benadering van de toekomst van het dorp is niet alleen op filosofisch niveau interessant, het is waarschijnlijk ook de meest kostenbesparende techniek voor de opbouw van een geluidswal.

Autonome geluidswal

De andere ontwerpen kozen niet voor inpassing, maar vatten de geluidswal op als een eigenstandig landschapselement dat voldoende sterk staat ten opzichte van het geweld van de snelwegen.

In het plan van het Amsterdamse Vista Landscape and Urban Design heeft de autonoom opgevatte geluidswal in hoofdzaak recreatieve capaciteiten: wandelen en fietsen met zicht op de Schelde. Toch blijft het karakter van de berm in hoofdzaak functionalistisch en is de interactie met de omgeving minimaal. Het landschap krijgt een volledig nieuwe, postmoderne invulling. Over de historische basislaag leggen de ontwerpers een soort 'Hollands lagenlandschap', dat zowel het verleden als de streek volledig vreemd is.

Nero maakt van de geluidswal een geweldig, reusachtig kunstwerk dat tegemoet komt aan de praktische wensen van Kallo, zoals onder meer de nodige woninguitbreiding. De sculpturale wal vormt tegelijk de aanzet voor een 'groot onderhoud', een nieuwe invulling van het dorp. Een netwerk van lijnen en vlakken, waarbinnen nieuwe invullingen mogelijk zijn in 'kamers', getuigt van een uiterst gevoelig omgaan met de ruimte. Ook de ligging aan de rivier krijgt van de ontwerpers een mooie herbevestiging met een aantrekkelijk uitkijkpunt en de inplanting van een thermencomplex.

Spelregelplan

Toch viel Beveren voor het plan dat in zijn huidige vorm nog de meeste onzekerheden en gevaren in zich draagt. Evenveel potenties als risico's, zeg maar, die zich bovendien pas na herhaaldelijke lezing van het voorstel ten volle openbaren. De Tijdelijke Vereniging van Proap, Wit, Idroesse en Arcoveneto, eerder al via Open Oproep aangeduid voor de heraanleg van de Scheldekaaien in Antwerpen, stelt immers dat niet zij, maar de omgevingsfactoren moeten bepalen hoe de geluidswal er zal uitzien. Terwijl de andere ontwerpen de berm uitsluitend vanuit de kern van Kallo beschouwen, werken de invloedsfactoren integendeel langs beide zijden: de 'bedreigende' elementen aan de ene, de lokale noden aan de andere. Om hierop in te spelen maakten de ontwerpers

Stijlgroep Landschap en Stedelijke Ruimte

“Niet het dorp vormt het epicentrum van deze ring, wel het oude fort, als ware de nieuwe geluidswal de voor de hand liggende uitbreiding van de fortwallen.”

Robbrecht & Daem

“Door het talud uit te voeren in zand, wordt de geluidswal een natuurlijk deel van het opgespoten landschap.”

“Beveren viel voor het plan dat in zijn huidige vorm nog de meeste onzekerheden en gevaren in zich draagt.”

boven

Historische groei van de invloedsvelden (haven t.o.v. kern) waartussen de geluidswal zich zal inpassen.

Vijf fases:

- ontstaan
- insluiten
- verdrukking
- bescherming
- integratie

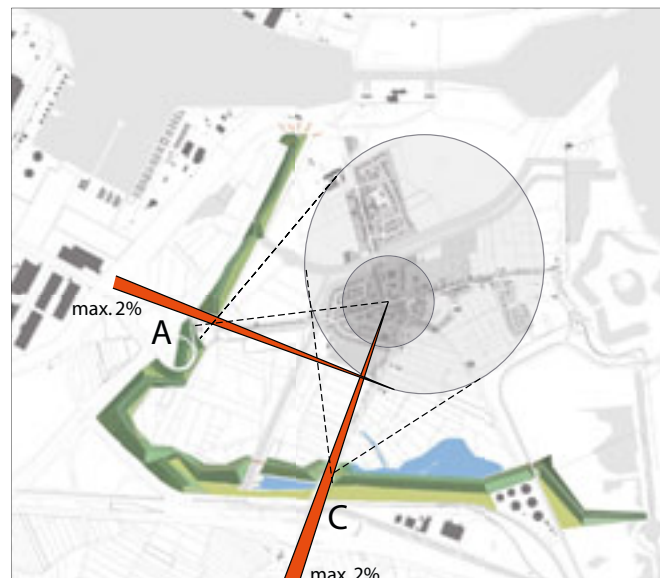
Proap – Wit – Idroesse en Arcoveneto *[laureaat]*

“De ontwerpers maakten een soort ‘spelregelplan’ voor mogelijke invullingen van de verschillende ringen, zogenaamde ‘filters’ rond de kern Kallo.”

rechts

Totaalbeeld met geluidsbuffer (geel), landbouwpark (wit), natuurpark (grijs) en de binnenste filter, de kern (zwart)

een soort ‘spelregelplan’ voor de mogelijke invullingen van de verschillende ringen, zogenaamde ‘filters’ rond de kern Kallo. Deze invullingen gaan van open ruimte, sportinfrastructuur, landbouw tot restruimte. Het ontwerp biedt een configuratie, terwijl het in feite gaat om een traject, een werkwijze en een idee hoe het er mogelijk zou kunnen uitzien. Het omzetten van een aanpak in visuele schema’s en grafieken is het aantrekkelijke maar ook het moeilijke aan dit voorstel.

Het grootste avontuur dat Beveren met dit plan aangaat is de vraag naar de vorm die de wal uiteindelijk zal aannemen. Deze wordt immers bepaald door het programma en de context. Het is mogelijk dat de geluidsbuifer zich al te veel gaat schikken naar de randvoorwaarden en zo een groot deel aan zelfbewustzijn inboet. Zonder culturele inzet en zonder esthetische ambities kan hier geen mooie berm of dijk uit ontstaan. Dit is de uitdaging waarvoor de ontwerpers en de gemeente Beveren in een volgende fase van het project zullen staan. Dat de oefening interessante resultaten zal opleveren, ook voor andere ontwikkelingsplannen, is met deze ambitieuze keuze alvast een zekerheid.

Met dank aan Dirk Sijmons en Stijn De Vleeschouwer

links Natuurlijke layer met het krekengebied en de landschappelijk ontwikkelde Melkader

rechts De berm als recreatieve structuur met verschillende uitkijkpunten

Nero

“De sculpturale wal vormt de aanzet voor een ‘groot onderhoud’, een nieuwe invulling van het dorp.”

Vista Landscape and Urban Design

“Over de historische basislaag leggen de ontwerpers een soort ‘Hollands lagenland-schap’, dat zowel het verleden als de streek volledig vreemd is.”